

מהם פתרונות הבעיה היהודית מתחילת המאה ה-20 ועד קום המדינה?

פרק א' – מבוא :

מאז קום מדינת ישראל, היא מדינת היהודים, סובלת זו מבעיות חוזרות ונשנות. פרט למלחמות הרבות בהן נלחמה המדינה מאז הקמתה ופרט להימצאותה בנקודת מפגש של העולם המערבי עם האסלאם הקיצוני, פעמים רבות בין הבעיות ניתן למצוא גינויים פורמליים מטעם מדינות מערביות ברחבי העולם – למשל, תמיכת שוודיה, אוסטריה, צרפת, בלגיה, ספרד ופורטוגל בהחלטת וועדת האו"ם לאימוץ הטרור הפלסטיני והאשמת ישראל בביצוע רצח המוני באזורים שנויים במחלוקת, חרמות כלכליים, תרבותיים ואקדמאים כנגד ישראל - למשל קמפיין ה-BDS וגינויים בבתי הדין הבינלאומיים – כך למשל גינתה מועצת הביטחון של האו"ם את ישראל 9 פעמים על הפרת זכויות אדם, וכן כאלו שאינם פורמליים ואשר מתבטאים למשל בהפגנות של סטודנטים באוניברסיטאות (הנתונים מאתר ויקיפדיה). לא פעם מעשיה של מדינת ישראל נתפסים כבלתי מוסריים, או בלתי מקובלים ומובילים לקריאות שונות מטעם המדינות שמעבר לים.

נראה כי בהיות מדינת ישראל – ביתו של העם היהודי, כמעט ובלתי אפשרי לנתק את הבעיות מהן סובלת מדינת ישראל בעולם, מהבעיה היהודית. מדינת ישראל, על אף שמכילה גם לא יהודים, מוגדרת כמדינה יהודית ודמוקרטית – שני מאפיינים שלא תמיד מצליחים לדור תחת אותה הכפיפה. חשוב להבין כי הבעיה של מדינת ישראל, אינה נוגעת למדינת ישראל באשר היא מדינת כל אזרחיה. אין היא מדברת על המיעוטים אשר נמצאים במדינה, אשר כלפיהם אין כל אצבע מאשימה, הבעיה כולה מתרכזת ביהודים אשר נמצאים במדינה, הקריאות שנשמעות הן כנגד מדינת ישראל כמדינת אפרטהייד, אשר כובשת וגורמת עוול לפלסטינים ולערבים.

לא אחת עולה כי הבעיות השונות של מדינת ישראל, מתנקזות בעצם למקום אחד – מדובר בלא יותר מפנים חדשות לאנטישמיות. בשונה מהאנטישמיות של מלחמת העולם ה-2, אשר התמקדה בעליונות הגזע ודארוויניזם חברתי, האנטישמיות החדשה מתבטאת בכך שהיא מבקשת להכיר ולכבד את השונה, וטוענת כי מדינת ישראל היא מדינת לאום של העם היהודי והיא בעצם סוררת בכך שהיא דובקת בציונות. מדובר באנטישמיות שמתאפיינת בעיקר בהאשמת ישראל בביצוע רצח עם בפלסטינים.

על אף שעם כל התקדמות של האנושות, הבעיות נראות כחדשות, וכל פעם מחדש נראה כי בבעיה מהסוג הזה טרם נתקלנו, בעבודה זו אנסה לטעון, כי אין חדש תחת השמש וכי עם אותן הבעיות שמדינת ישראל נאלצת להתמודד כיום, היא נאלצה להתמודד גם לפני שבכלל הוקמה, ולפני שבכלל הייתה בעיה למדינת ישראל, כי אם לעם היהודי (עמיהוד, 1973, עמ' 270-267).

בעבודה זו אבקש לענות על השאלה: מהם פתרונות המוצעים לפתרון הבעיה היהודית מתחילת המאה ה-20 ועד לקום המדינה? ובכך בעצם אנסה לבחון את ההתמודדות עם בעיות אלו במבט צופה פני עבר, על מנת לנסות ולהשליך לבעיות הנוכחיות.

פרק ב' – הבעיה היהודית:

על מנת להבין את הפתרונות לבעיה היהודית, עלינו להבין מהי בכלל הבעיה היהודית ומאיפה היא בכלל נובעת. את הבעיה היהודית ניתן לחלק לכמה וכמה גורמים, אשר מתפרשים לאורך תקופות שונות במהלך המאה ה-20. חלק מהבעיות מגיעות מגורמים חיצוניים לעם היהודי – אלו בעיות כמו בעיית האנטישמיות ברחבי כל אירופה וכן בעיית ערביי ישראל אשר האטה את הקמת המדינה. נוסף על בעיות, אלו היו גם בעיות מתוך העם: כך למשל, בעיות של התבוללות וחילון.

אנטישמיות

לא נחטא למציאות אם נאמר, כי בעיית האנטישמיות היא המרכזית ביותר איתה נאלצו (ונאלצים עד היום) להתמודד היהודים לאורך השנים. במאה ה-20, מצאו עצמם היהודים נתקלים באנטישמיות המודרנית. האנטישמיות המודרנית החלה במחצית השנייה של המאה ה-19, והפעם, מעבר לרעיונות דתיים וביסוס על סיפורים ורעיונות חסרי הגיון אשר הופיעו באנטישמיות הישנה, האנטישמיות המודרנית הציגה את היהודים כבעיית כל מדינה. האנטישמיות המודרנית התבססה על דארוויניזם חברתי, וראתה ביהודים גזע מתחרה.

האנטישמיות הגזעית הופיעה ברחבי אירופה כולה: במערב אירופה ניתן היה לראות ביטויים לאנטישמיות בגרמניה ובצרפת, שם יצאו לאור ספרים שונים אשר האשימו את היהודים באסונות הכלכליים והצבאיים של המדינות הנ"ל, בהשחתת המוזיקה וניסיון להשתלט על המדינות ועמדות המפתח בהן, כן הוקמו מפלגות אנטישמיות, ביניהן המפלגה הנוצרית סוציאליסטית וכן האגודה האנטישמית של צרפת. אחת הפרשות המוכרות ביותר היא פרשת דרייפוס – בה נעשה משפט בזק בן 4 ימים בלבד לאלפרד דרייפוס, קצין יהודי צרפתי אשר הואשם בריגול, ואשר הסעירה את צרפת בתחילת המאה ה-20. במהלך משפטו של דרייפוס, נשמעו קריאות "מוות לבוגדים היהודים" בשעת טקס פומבי בו נשללו דרגותיו של דרייפוס.

גם במרכז אירופה גילווי אנטישמיות עלו מכל עבר – בין בספרים ומפלגות כמו במערב, ובין בעלילות דם אשר שתיים מהמפורסמות ביותר הן עלילת "טיסא אסלר" ועלילת "פולנא", כאשר הראשונה מדברת על היעלמותה של נערה סמוך לחג הפסח, מה שגרר גל של האשמות כלפי היהודים שהם מתעתדים להשתמש בדמה לצורך אפיית מצות, בסופו של דבר נמצאה גופתה של הנערה והתברר כי זו טבעה. העלילה השנייה דיברה על בחור יהודי אשר הואשם ברצח של נערה נוצרייה למטרות פולחן דתיות ונידון לתלייה.

האנטישמיות לא פסחה גם על מזרח אירופה, וגם שם ניתן היה לראותה במלוא עוזו. האנטישמיות במזרח אירופה נוצרה בשל מצב כלכלי קשה ברוסיה – בו הואשמו היהודים וכן השפעה של הכנסייה על האזרחים הרוסיים. בנוסף, חלק מהיהודים השתייכו לתנועות סוציאליסטיות שהתנגדו לצאר, וזה בתגובה נאבק בהם. בנוסף קיומה של האמנציפציה – שוויון זכויות לכולם, כולל ליהודים, הביאו לאנטישמיות חמורה.